

KITI AKTAI

EUROPOS KOMISIJA

Paraiškos paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 dėl žemės ūkio ir maisto produktų kokybės sistemų 50 straipsnio 2 dalies a punktą

(2017/C 292/09)

Šiuo paskelbimu suteikiama teisė pareikšti prieštaravimą paraiškai pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1151/2012 51 straipsnį ⁽¹⁾.

BENDRASIS DOKUMENTAS

„SLAVONSKI MED“

ES Nr. PDO-HR-02187–26.9.2016

SKVN (X) SGN ( )

1. Pavadinimas

„Slavonski med“

2. Valstybė narė arba trečioji šalis

Kroatija

3. Žemės ūkio produkto arba maisto produkto aprašymas

3.1. Produkto tipas

1.4 klasė. Kiti gyvūniniai produktai (kiaušiniai, medus, įvairūs pieno produktai, išskyrus sviestą, ir kt.)

3.2. Produkto, kurio pavadinimas nurodytas 1 punkte, aprašymas

Medų „Slavonski med“ gamina vietinės pilkosios bitės (*Apis mellifera carnica*, Panonijos potipis) 4 punkte nurodytoje geografinėje vietovėje iš medingų augalų nektaro, gyvųjų augalų dalių sekreto arba augalais mintančių ant gyvųjų augalų dalių gyvenančių vabzdžių išskyrų, kuriuos bitės surenka, sumaišo su tam tikromis savo pačių medžiagomis, saugo, iš kurių išgarina vandenį ir kuriuos sunėša į korio akutes, kad medus subręstų.

Pagal gamybos būdą medus „Slavonski med“ skirstomas į korinį medų, medų su korinio medaus gabaliukais ir išsuktą medų. „Slavonski med“ yra:

1. baltažiedžių robinijų medus;
2. liepų medus;
3. rapsų medus;
4. saulėgrąžų medus;
5. kaštainių medus;
6. žiedų medus;
7. vengrinio ąžuolo lipčiaus medus.

Bendros „Slavonski med“ būdingos savybės, turinčios įtakos produkto kokybei, yra drėgnis ir hidrokсиметилфурфуролų (HMF) kiekis. „Slavonski med“ sudėtyje yra ne daugiau kaip 18,3 % vandens, o didžiausias HMF kiekis – 16,5 mg/kg. Kita „Slavonski med“ būdinga savybė yra tai, kad medaus sudėtyje yra įvairių rūšių augalų, priklausančių bastutinių (*Brassicaceae*), baltažiedžių robinijų (*Robinia spp.*) ir erškėtinių (*Rosaceae*) augalų šeimoms, žiedadulkių, kurios gali būti papildomos (ne mažiau kaip 16 %) arba pavienės (iki 15 %). Medaus „Slavonski med“ sudėtyje esančios sacharozės kiekis yra mažesnis už nustatytas vertes.

⁽¹⁾ OL L 343, 2012 12 14, p. 1.

Įvairių rūšių medaus fizinės, cheminės, juslinės savybės ir būdingas žiedadulkių kiekis nurodyti šiose lentelėse:

Medus	Vanduo (%)	HMF (mg/kg)	Būdingas žiedadulkių kiekis (%)	Elektrinis laidumas (mS/cm)	Diastazės aktyvumas (pagal J. E. Šadės metodą)	Sacharozės kiekis (g/100g)
BALTAŽIEDŽIŲ ROBINIJŲ	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	Ne mažiau kaip 20	Ne daugiau kaip 0,2	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 9
LIEPŲ	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	Ne mažiau kaip 25	Ne mažiau kaip 0,5	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 4
RAPSŲ	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	Ne mažiau kaip 61	Ne daugiau kaip 0,3	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 4
TIKRŲJŲ SAULĖGRAŽŲ	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	Ne mažiau kaip 45	Ne daugiau kaip 0,6	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 4
KAŠTAINIŲ	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	Ne mažiau kaip 86	Ne daugiau kaip 0,8	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 4
ŽIEDŲ	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	x	Ne daugiau kaip 0,8	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 4
VENGRINIO AŽUOLO LIPČIAUS MEDUS	Ne daugiau kaip 18,3	Ne daugiau kaip 16,5	x	Ne daugiau kaip 0,8	Ne mažiau kaip 8	Ne daugiau kaip 4

Medus	MEDAUS JUSLINĖS SAVYBĖS		
	Spalva	Skonis	Kvapas
BALTAŽIEDŽIŲ ROBINIJŲ	Nuo geltonos iki šviesiai geltonos	Malonus baltažiedžių robinijų	Nestiprus, mažai juntamas
LIEPŲ	Nuo šviesiai geltonos iki švelniai žalsvos	Malonus, kiek kartokas	Stiprus liepų žiedų
RAPSŲ	Nuo šviesiai geltonos iki šiaudų atspalvio geltonos	Nuo vidutinio saldumo iki švelniai rūgštaus	Stiprus augalų
SAULĖGRAŽŲ	Gintaro	Nuo saldaus iki kiek aitroko	Švelnus saulėgražų
KAŠTAINIŲ	Ruda	Kartus, švelniai rūgštus	Stipriai juntamas pernokusių obuolių
ŽIEDŲ	Nuo geltonos su rausvu atspalviu iki tamsesnių atspalvių	Maloniai saldus, šiek tiek kartus	Nuo silpno iki intensyvaus
VENGRINIO AŽUOLO LIPČIAUS MEDUS	Ryški ruda, beveik juoda	Vidutinio saldumo	Miško medaus

Medus	Augalų rūšys (dominuojančios, papildomos ir pavienės žiedadulkės)
Baltažiedžių robinijų	<i>Robinia pseudoacacia</i> (baltažiedės robinijos), ne mažiau kaip 20 %, <i>Brassicaceae</i> (bastutiniai), <i>Rosaceae</i> (erškėtiniai)
Liepų	<i>Tilia</i> (liepos), ne mažiau kaip 25 %, <i>Robinia</i> spp. (robinijos)
Rapsų	<i>Brassica napus</i> (rapsai), ne mažiau kaip 61 %, <i>Rosaceae</i> (erškėtiniai), <i>Salix</i> spp. (gluosniai)
Saulėgražų	<i>Helianthus annuus</i> (saulėgražos), ne mažiau kaip 45 %, <i>Brassicaceae</i> (bastutiniai)

Medus	Augalų rūšys (dominuojančios, papildomos ir pavienės žiedadulkės)
Kaštainių	<i>Castanea sativa</i> (valgomieji kaštainiai), ne mažiau kaip 86 %
Žiedų	<i>Brassicaceae</i> (bastutiniai), <i>Rosaceae</i> (erškėtiniai), <i>Salix</i> spp. (gluosniai)
Vengrinio ąžuolo lipčiaus medus	Lipčiaus dalys (sporos ir hifai), <i>Castanea sativa</i> (valgomasis kaštainis)

3.3. Pašarai (taikoma tik gyvūniniams produktams) ir žaliavos (taikoma tik perdirbtiems produktams)

Ne maitinimosi laikotarpiu (anksti pavasarį ir vėlai rudenį, priklausomai nuo oro sąlygų) bitės gali būti maitinamos dirbtinai. Bitės gali būti maitinamos cukrumi, tačiau cukrus turi būti pagamintas 4 punkte nurodytoje apibrėžtoje geografinėje vietovėje. Jeigu dirbtinio maitinimo sąlygų nesilaikoma ir jeigu dirbtinis maitinimas yra bičių maisto šaltinis, medaus negalima pateikti rinkai su pavadinimu „Slavonski med“.

3.4. Specialūs gamybos veiksmai, atliktini nustatytoje geografinėje vietovėje

Visi „Slavonski med“ gamybos ir išgavimo etapai privalo vykti 4 punkte nurodytoje geografinėje vietovėje.

3.5. Specialios produkto registruotu pavadinimu pjaustymo, smulkinimo, pakavimo ir kt. taisyklės

Siekiant geriau apsaugoti medaus „Slavonski med“ autentiškumą bei kokybę ir užtikrinti produkto atsekamumą bei kontrolę, „Slavonski med“ turi būti pakuojamas 4 punkte nurodytoje apibrėžtoje geografinėje vietovėje.

Tik tokiu būdu galima išsaugoti kokybę ir užkirsti kelią fizinių, cheminių bei juslinių savybių pokyčiams. Produktą gabenant į kitą vietą, kinta temperatūra, drėgmė, sugeriami išorės kvapai, taip pat padidėja HMF kiekis ir diastazė.

„Slavonski med“ medų pakuojant apibrėžtoje vietovėje, sumažėja rizika, kad jis susimaišys su medumi, gautu už 4 punkte nurodytos vietovės ribų.

3.6. Specialios produkto registruotu pavadinimu ženklinimo etiketėmis taisyklės

Kiekviena rinkai pateikiama pakuotė turi būti pažymėta paveikslėlyje parodytu logotipu. Visi šio prekių ženklo naudotojai, pateikiantys produktą rinkai pagal jo specifikacijas, turi teisę naudoti logotipą vienodomis sąlygomis. Logotipas yra rudos ir juodos spalvų, apvestas kroatiška pyne, viršutiniame kairiajame jo kampe pavaizduota bitė. Kairėje logotipo pusėje pavaizduotas Kroatijos žemėlapis, dešinėje – metai „1879“ ir senasis Slavonijos herbas. Viduryje pavaizduotas iš vytelių nupintas avilys. Logotipo viršutinėje dalyje yra užrašas „Slavonski med“, o apatinėje dalyje pavaizduoti trys ąžuolo lapai.

„Slavonski med“ logotipas

4. Glaustas geografinės vietovės apibūdinimas

„Slavonski med“ medus gaminamas Slavonijoje – teritorijoje, kurios ribos sutampa su toliau išvardytoms apskritims priklausančių miestų ir savivaldybių administracinėmis ribomis. Tai – visa Vukovaro-Sremo apskritis, Osijeko-Baranios apskritis, Brodo-Pasavio apskritis, Požegos-Slavonijos apskritis, Bjelovaro-Bilogoro apskritis, Viroviticos-Podravio apskritis ir šie miestai ir miesteliai: Novska, Lipovlanai ir Jasenovacas, priklausantys Sisako-Moslavinos apskrīčiai.

5. Ryšys su geografine vietove

5.1. Geografinės kilmės vietovės duomenys

Gamtiniai veiksniai

Slavonijos regioną juosia trijų didelių žemumų upių vagos: šiaurėje – Dravos, rytuose – Dunojaus, pietuose – Savos. Pagrindinis aplinkos ypatumas, kuriuo išsiskiria šis regionas, yra kalnuotos vakarinės dalies ir rytinės dalies, kurią daugiausia sudaro lygumos, skirtingos reljefo ir geomorfologinės savybės. Žemiausia vieta (78 metrai virš jūros lygio) yra tolimiausiame pietrytiniame regiono taške, Spačvoje.

Dirbama žemė sudaro apie 52 % (655 468 hektarus) viso 1 248 600 hektarų Slavonijos ploto, miškai – 29 % (359 605 hektarus), pievos – 4,2 %, ganyklos – 1,2 %

Tokia žemės naudojimo tvarka ir ryškūs klimato sąlygų skirtumai, reljefo forma ir augalinės dangos ypatumai Slavonijoje lėmė tinkamiausias sąlygas gaminti „Slavonski med“ medų, kurį gali sudaryti baltažiedžių robinijų, liepų, rapsų, saulėgrąžų, kaštainių, žiedų ir vengrinio ąžuolo lipčiaus medus.

Pripažindama specifinių Slavonijos klimato, dirvožemio ir vandens savybių savitumą bei gyvūnijos ir augmenijos įvairovę, Kroatijos Respublika šioje regione nustatė tris saugomas teritorijas, t. y. įkūrė tris nacionalinius parkus – Kopački Ritą, Papuką ir Lonios Polję.

Slavonija neaukštai iškilusi virš jūros lygio, ji yra Panonijos lygumoje ir jai būdingas europinis žemyninis klimatas – tai veiksniai, turintys daugiausia įtakos jos klimato ir oro sąlygoms. Didžiąją žiemos dalį vietovėje vyrauja šalto oro masės, tačiau vasarą oras gana stipriai išyla. Kuo toliau į rytus, tuo vasarą būna karščiau, kartu mažėja kritulių kiekis.

Augalams augti ir medingiems augalams plisti palanki temperatūra laikosi visus keturis metų laikus. Vidutinė temperatūra pavasarį būna 11,8 °C, vasarą – 21,1 °C, rudenį – 11,3 °C, žiemą – 1,0 °C. Vidutinė temperatūra per augalų augimo sezoną (nuo balandžio iki rugsėjo mėn.) būna 18,3 °C.

Kritulių kiekis ir pasiskirstymas per metus yra palankus augalininkystei ir bitininkystei. Kritulių būna 104–160 dienų per metus.

Vidutinis mėnesinis vėjo greitis didžiausias pavasario mėnesiais (kovo ir balandžio mėn.), o mažiausias – vasaros pabaigoje ir rudens pradžioje (rugsėjo mėn.). Daugiausia pučia šiaurės vakarų ir pietryčių vėjai, antri pagal dažnumą – pietvakarių ir šiaurės rytų vėjai.

Apibrėžtoje Slavonijos vietovėje augantys medingi augalai žydi skirtingu laiku (nuo kovo iki lapkričio mėn.), tad bitės gali rasti daug įvairių nektaro ir žiedadulkių šaltinių.

Žmogaus veiksniai

Slavonijos bitininkai medaus gamybos tradicijas tęsia jau 130 metų. Populiariausia – smulkioji medaus gamyba kaimo vietovėse išsikūrusiuose šeimos ūkių bitynuose, iš kurios šeimos gauna papildomų pajamų. Kadangi bitininkystė Slavonijoje verčiamasi daug metų, taip pat toliau ugdomos ir perduodamos praktinės bitininkystės žinios – žmonių taikomi metodai, igūdžiai, gebėjimai ir žinios.

Bitininkų iš protėvių perimti bitininkystės metodai, taikomi gaminant „Slavonski med“ medų:

- dauguma bičių avilių yra mediniai,
- bitininkai labai stengiasi smilkyklėse naudoti tik sausų augalų likučius, nes iš jų išgaunami dūmai yra švelnūs,
- bičių maitinimosi laikotarpiu bičių negalima maitinti dirbtinai,
- medaus korys atakiojamas tradiciniu būdu, naudojant šakutes, peilį arba šepetėlį,
- medus iš korio išgaunamas centrifuguojant ir medaus nekaitinant,
- medus nepasterizuojamas,
- aukščiausia temperatūra, kuriai esant medus gali skystėti, yra 43 °C.

5.2. Produkto kokybės ir savybių duomenys

„Slavonski med“ išsiskiria tuo, kad jo HMF vertė yra ne didesnė kaip 16,5 mg/kg, o didžiausias vandens kiekis šviežiam meduje sudaro 18,3 % „Slavonski med“ sudėtyje yra įvairių augalų žiedadulkių: monoflorinių ir poliflorinių rūšių meduje dažniausiai būna robininių (*Brassicaceae*) ir erškėtinių (*Rosaceae*) šeimų augalų bei baltažiedžių robinijų (*Robinia spp.*) žiedadulkių. Tuo šis medus skiriasi nuo kitose vietovėse pagaminto medaus. „Slavonski med“ sudėtyje esančios sacharozės kiekis yra mažesnis už nustatytas vertes.

„Slavonski med“ savybes atspindi jo fizinės, cheminės, juslinės savybės ir būdingas žiedadulkių kiekis. Produktas gali skystėti ne aukštesnėje kaip 43 °C temperatūroje ir taip užtikrinama, kad jo savybės, kurių jis įgyja dėl apibrėžtai vietai būdingų augalų ir bičių, išlieka nepakitusios.

Pavadinimas „Slavonski med“ yra naudojamas ir rinkoje, ir kasdienėje kalboje (2014 m. sąskaita, 2015 m. padėkos žinutė už dovaną, 2015 m. padėkos raštas, spaudas ant pakuotės).

5.3. Priežastinis vietovės ir produkto savybių ryšys

Dėl palankių klimato ir dirvožemio sąlygų, taip pat dėl medingų augalų rūšių gausos Slavonijos ganyklose, pievose, laukuose ir didžiuliuose miškų plotuose, taip pat aliuvinėse pievose ir pelkynuose prie Savos, Dravos ir Dunojaus upių vietinės pilkosios bitės (*Apis mellifera carnica*, Panonijos potipis) jau ištikus tūkstantmečius randa apščiui nektaro ir žiedadulkių šaltinių. Dėl vietovėje susiklosčiusių unikalių žemės ūkio ir ekologinių sąlygų „Slavonski med“ medus išsiskiria kaip grynas rūšinis medus. Jis pripažįstamas tokiu medumi ir yra vertinamas rinkoje.

Didžiausią įtaką medaus gamybai darantis bitynų darbas ir sąlygos yra tiesiogiai susiję su klimatu, kuris Slavonijoje yra palankus „Slavonski med“ gaminti.

Dėl pavasario temperatūros gali anksti ir gausiai augti pavasarį žydintys augalai, vaismedžiai ir pievos, o vasaros temperatūra palanki žemės ūkio augalams bręsti; kai kurie iš šių augalų yra medingi, tad labai svarbūs „Slavonski med“ medaus gamybai.

Rudenį klimato sąlygos yra tinkamos bitėms, kai jos ruošiasi žiemos miego laikotarpiui, o žiemą klimato sąlygos yra tinkamos žiemos miegui bei leidžia bitėms tinkamai pasiruošti naujam sezonui.

Optimali pavasario ir vasaros temperatūra palanki daugumos augalų nektaro išsiskyrimui. Pavasarį žydintys augalai išskiria nektarą žemesnėje temperatūroje, o vasarą žydintiems augalams reikalinga aukštesnė nakties temperatūra, kad nektaro išsiskyrimas nesumažėtų ar nenutrūktų.

Kritulių būna mažiau negu trečdalią dienų per metus (bet ne mažiau kaip 104 dienas), vadinasi, per metus būna pakankamai dienų be kritulių, kuriomis bitės gali rinkti nektarą.

Pavasarių būna daugiau nektaro, kurį bitės gali rinkti. Dėl to jos sukaupia energijos ir joms būna lengviau įveikti oro sroves. Vasaros pabaigoje vėjas rimsta ir nektaro kiekis mažėja, tad bitės išnaudoja mažiau energijos vėjui įveikti ir lengviau ją kaupia ruošdamosi žiemos miegui.

1845 m. leidinyje *List mesečni horvatsko-slavonskog Gospodarskoga društva* [Kroatijos ir Slavonijos komercinių įmonių mėnraštys] paskelbtoje Džakovo patronuojamosios įmonės ataskaitoje nurodoma, kad „Slavonijoje nėra nė vieno miestelio ar savivaldybės, kurie negamintų geros kokybės medaus“. 1879 m. Osijeko įsteigta Slavonijos bitininkų draugija – pirmą ir seniausią tokio pobūdžio draugiją pietryčių Europoje, o dar 1881 m. kovo mėn. pasirodė žurnalas *Slavonska pčela* [Slavonijos bitė], kuris pradėtas leisti kaip Slavonijos bitininkų draugijos biuletenis. Pradėjus leisti žurnalą ėmė labai sparčiai kurtis draugijos filialai. Slavonijos bitininkų draugija aktyviai dalyvauja plėtojant bitininkystę Slavonijoje ir gerinant „Slavonski med“ medaus kokybę, skatina pradinį mokyklų mokytojus įsitraukti į bitininkystės plėtrą, didina informuotumą apie bitininkystės pažangą, platina naujausią informaciją apie bitininkystę ir bičių mitybos kalendorius ir t. t. Jos indėlis į bitininkystės plėtrą Slavonijoje ir apskritai visoje Kroatijoje svarbą liudija tai, kad Bogdanas Penjičius (1852–1918 m.), šios seniausios draugijos steigėjas ir ilgametis sekretorius, taip pat leidinio *Slavonska pčela* redaktorius, vadinamas Kroatijos šiuolaikinės bitininkystės pradininku. Būtent jo dėka šiame regione pradėti naudoti pirmieji aviliai su reguliuojamais koriais (1871 m.), pirmieji medsukiai ir dirbtinio vaško rėmai (1879 m.). 1889 m. Osijeko surengta pirmoji bitininkystės paroda, o 1903 m. Vukovaro bitininkų draugija laikraštyje *Gospodarski list* paskelbė ketinanti įkurti medaus turgų.

Specifinių dirvožemio ir klimato sąlygų sąveika, vietos gyventojų ištikus šimtmečius kaupiama bitininkystės patirtis ir šių dviejų veiksnių tarpusavio ryšys turi įtakos „Slavonski med“ medui, dėl to jis pasižymi ypatinga fizine ir chemine sudėtimi ir specifinėmis juslinėmis savybėmis, dėl kurių yra garsus ir vertinamas vartotojų.

Nuoroda į paskelbtą specifikaciją

(Šio reglamento 6 straipsnio 1 dalies antra pastraipa)

<http://www.mps.hr/UserDocsImages/HRANA/SLAVONSKI%20MED/Izmijenjena%20Specifikacija%20proizvoda-Slavonski%20med%20.pdf>